

Onderwijs

vanuit **AUTISME** bekeken

Omdat een andere blik je leven verrijkt

Omarm diversiteit

Voor de samenleving is diversiteit zeer waardevol. Het is essentieel voor het verhogen van de creativiteit en het verbeteren van probleemoplossend vermogen. De kansen die diversiteit onze samenleving kan bieden zijn nog lang niet overal doorgedrongen. Maar jong geleerd is oud gedaan. Het begint bij passend onderwijs voor alle kinderen. Onderwijs dat uitgaat van de talenten en rekening houdt met de grenzen van een kind. Voor kinderen met autisme gaat het om herkennen en erkennen wat autisme biedt én vraagt van zowel de omgeving als de personen met autisme en de ouders. Hierop inspelen vraagt maatwerk en intensieve samenwerking tussen de ketenpartners uit onderwijs, zorg en gemeente.

Kinderen met autisme

Kinderen met autisme hebben een andere manier van informatieverwerking. Daardoor ervaren zij de omgeving en sociale contacten anders dan kinderen zonder autisme. Soms

komen prikkels uit de omgeving veel intensiever binnen, terwijl het kind op andere momenten juist minder signalen oppakt. Ook communiceren kinderen met autisme vaak op een andere manier.

Een kind met autisme verenigt verschillende mentale leeftijden in zich. Cognitief zijn kinderen met autisme vaak verder dan leeftijdsgenoten, terwijl het sociale inzicht en de zelfstandigheid vaak later ontwikkelen. Problemen ontstaan als de omgeving verwacht dat het kind zich gedraagt volgens

zijn kalenderleeftijd, terwijl hij op het ene vlak veel verder is en op het andere vlak eigenlijk nog een jong kind. Het mag duidelijk zijn dat een kind met een waaier aan mentale leeftijden een speciale onderwijsbehoefte heeft. Maatwerk in onderwijs én zorg is nodig om een kind met autisme een veilige omgeving te bieden waarin hij zich evenwichtig kan ontwikkelen.

Wat is nodig?

Een veilige leeromgeving gebaseerd op de overtuiging dat ieder kind zich kan ontwikkelen. Dat is de basis voor goed onderwijs aan alle kinderen, maar zeker bij kinderen met autisme. Wat vraagt dit van leerkrachten, schoolleiders en bestuurders?

Leerkrachten: kennis en attitude

- Faciliteer ontwikkeling bij ieder kind, ook als een kind zich in een andere volgorde of tempo ontwikkelt.
- Kijk en luister naar het kind. Geef aandacht aan wat het kind wél kan en zorg voor positieve leerervaringen.
- Erken de ouders als expert bij het zoeken naar de beste benadering van het kind. Realiseer je dat het gedrag van een kind thuis en op school kan verschillen.
- Verdiep u in (nieuwe inzichten over) autisme. Het is essentieel dat u zich kunt verplaatsen in de leefwereld van een kind met autisme, zodat u vertrouwen kunt geven.
- Sta open voor 'anders zijn'. Voorkom dat het kind met autisme zich voortdurend aan moet passen. Kweek begrip in de klas en op school voor het anders zijn van een kind met autisme.
- Ga professioneel om met 'niet weten' (handelingsverlegenheid). Ieder kind met autisme is weer anders en roept nieuwe vragen op. Bespreek dit met collega's en vraag tijdig om ondersteuning van iemand met kennis van autisme.
- Oriënteert u zich op verschillende leermethoden en de mogelijkheden om maatwerk te leveren aan alle kinderen, in het bijzonder de kinderen met autisme.

Schoolleiders: omarm diversiteit

- Stel de mogelijkheden van kinderen centraal en maak ruimte voor kinderen om anders te zijn.
- Motiveer de leerkrachten/begeleiders een persoonlijke klik te maken met hun leerlingen.
- Neem verantwoordelijkheid voor elk kind op school en voorkom schooluitval.
- Maak flexibiliteit in de schoolorganisatie mogelijk, bijvoorbeeld: organiseer een vast aanspreekpunt/mentor, een plek om tot rust te komen, pas schooltijden en aantal vakken aan.
- Erken de gezamenlijke verantwoordelijkheid met de ouders, zie hen als pedagogische partners en benut hun ervaringsdeskundigheid.
- Betrek op tijd deskundigheid gespecialiseerd in autisme.
- Richt een intern expertiseteam op dat leerkrachten samen met ouders kan ondersteunen.
- Werk samen met het samenwerkingsverband, de gemeente, (jeugd) zorg en andere ketenpartners om een passend aanbod te organiseren.

"De deskundigheid zit in het kind: praat als volwassenen niet óver het kind, maar mét het kind."

Martine Delfos

Schoolbesturen en samenwerkingsverbanden: netwerk en ondersteuning

- Draag een visie uit die diversiteit omarmt. Stel de mogelijkheden van kinderen centraal en geef (juist ook reguliere) scholen de ruimte en stimuleer ze om kinderen die een andere ontwikkeling en daarmee andere onderwijsbehoefte hebben maatwerk te bieden.
- Stimuleer schoolleiders de mogelijkheden optimaal te benutten om kinderen met autisme zich te laten ontwikkelen, ook als het betekent het maken van uitzonderingen. Investeer in de samenwerking tussen scholen, het samenwerkingsverband, de gemeente, (jeugd) zorg en andere ketenpartners om alle kinderen een passende plek te kunnen bieden.
- Stimuleer het aanbieden van pauzeplekken, trajectgroepen, I-klassen. Geef ook ruimte aan (buitenschoolse) initiatieven die uitval en thuiszitters voorkomen.

“Iedereen zei dat het niet kon, totdat er iemand kwam die autisme had.”

Ervaringsdeskundige, programma Vanuit autisme bekeken

Onze visie op autisme

- Iedere persoon met autisme is anders. Mensen met autisme verwerken informatie op een andere manier waardoor zij niet begrepen worden door hun omgeving en/of hun omgeving niet begrijpen. Een mogelijk gevolg hiervan is dat zij moeite hebben met sociale contacten en interactie.
- Het niet kunnen voldoen aan verwachtingen van de omgeving maakt dat iemand met autisme zich uitgesloten voelt en stress ervaart.
- Naar schatting heeft circa 1,2% van de bevolking (190.000 mensen) autisme, waarvan lang niet iedereen een diagnose heeft. Daarnaast heeft circa 5% van de bevolking gedragstrekken die aan autisme doen denken; daarmee hebben deze mensen nog geen autisme.
- Je wordt met autisme geboren; het wordt niet veroorzaakt door de opvoeding.
- Een kind met autisme volgt meestal niet het standaard ontwikkelingspatroon. Kinderen met autisme met een normale intelligentie lopen vaak voor op cognitief gebied en achter op sociaal gebied achter.
- Ouders en andere naasten zijn belangrijk bij het leren omgaan met autisme en het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen en volwassenen met autisme. Onder de juiste omstandigheden kan ontwikkeling tot ver in de volwassenheid plaatsvinden.
- Mensen met autisme kunnen problemen ervaren op school, op het werk, in hun relatie of bij de opvoeding van hun kinderen. Deze problemen ontstaan op het snijvlak van de eigenschappen van de persoon met autisme en de heersende normen in de maatschappij.
- Autisme komt voor bij mannen én vrouwen op alle intelligentieniveaus. Van de mensen met autisme die een medische diagnose hebben, heeft 30% een verstandelijke beperking. De grootste groep heeft een normale tot hoge intelligentie.
- De aard en intensiteit van autisme en welke gevolgen dit heeft varieert per persoon, gedurende de dag, context en het leven. De behoefte aan begeleiding verschilt daarom per persoon en per levensfase. In periodes van verandering kan er meer begeleiding nodig zijn.
- Zoals alle mensen, kent iedere persoon met autisme zijn eigen ontwikkeling, met zijn eigen grenzen en mogelijkheden. Niet alle mensen met autisme doorlopen in hun leven uiteindelijk alle ontwikkelingsfasen volledig. Dat vraagt van de omgeving erkenning dat mensen anders mogen zijn en los te laten dat iedereen zich op elke leeftijd moet gedragen volgens een norm of hier naar toe moet ontwikkelen.

“Als je autisme hebt, lijkt dat op een trein. Je kunt alleen het spoor volgen. Maar je kan wel leren om nieuwe sporen aan te leggen.”

Kay Zwiers, 7 jaar (2010)

Vanuit autisme bekeken

De missie van het programma Vanuit autisme bekeken is om de herkenning, erkenning en het meedoen van mensen met autisme te vergroten. Het programma staat voor een inclusieve samenleving, omarmt diversiteit en neemt kwaliteiten en ontwikkelmogelijkheden van mensen als vertrekpunt. In een inclusieve samenleving is het vanzelfsprekend dat mensen open kunnen zijn over hun autisme en aan kunnen geven hoe zij optimaal functioneren, in de samenleving, op school, de sportclub en op de werkplek.

Contact

onderwijs@vanuitautismebekeken.nl
www.vanuitautismebekeken.nl

Meer weten over onderwijs en autisme?

www.autismewegwijzer.nl

Online wegwijzer voor mensen met autisme en hun naasten op alle levensterreinen. Met onder andere een Gesprekshulp voor leerlingen en docenten om te achterhalen wat een leerling nodig heeft.

www.uaanzet.nl

Informatie voor onderwijsgevenenden over wat je kunt doen om drempels voor leerlingen met autisme te verlagen. Met onder andere een overzicht van maatwerkoplossingen en vakspecifieke informatie.

www.watvindik.nl

Online beoordelingsinstrument met informatie over dienstverleners, boeken en apps voor mensen met autisme.

www.vanuitautismebekeken.nl/onderwijs

Informatie over Vanuit autisme bekeken en onderwijs. Overzicht van handreikingen en rapporten Vanuit autisme bekeken. Met onder andere een checklist voor scholen om te kijken in hoeverre het onderwijs past voor leerlingen met autisme.

www.hetkind.org

Een platform waarop onderwijsbetrokkenen theorie en praktijkverhalen met elkaar verbinden en delen.

www.poraad.nl

De PO-Raad is de sectororganisatie voor het primair onderwijs (PO) en behartigt de gemeenschappelijke belangen van de schoolbesturen in het basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs.